

Foredrag ved Dag Kjensjord på Hofossdagen 24. juni 2023

«Olaf Hofoss . En finnskogdikters liv og forfatterskap».

Bakgrunnen for boka

Min mormor, Karla Strand, snakket mye om sin bror Olaf Marcelius, kalt «Massen», og hun var stolt av hans skriveferdigheter. Olaf ble født i 1889 og døde i 1968

Olaf og Karla vokste opp på finnetorpet Fjellsjøsætra i Kuberget sammen med den yngste broren Karl. Foreldrene var Anton Hofoss og Karen Olsdatter Fjellsjøsæteren. Barna ble født utenfor ekteskap, men foreldrene ble senere gift. Moren døde bare 33 år gammel. Det måtte ha vært et hardt slag for barna, som da bare var 3, 6 og 9 år gamle.

Som 20-åring overtok Olaf farsgården Tostenstuen (Tæstu'n) i 1909. Olaf ble gift i 1912 med Agnes Hansen (1893–1968) fra Oslo. De fikk to barn, Svein Gunder som døde tidlig, og Kari (1915–1971).

Olaf og Agnes ble skilt etter noen år. I 1915 måtte Olaf selge gården. Karla tok gården tilbake ved odelssøksmål i 1919.

Fra 1915 til 1924 skrev han 4 bøker, en av bøkene er gitt ut med to forskjellige titler. I 1924 utvandret han til Canada.

Jeg husker Karla fikk tilsendt utgaver av avisen Norrøna som ble utgitt i Canada og som Olaf skrev for, men etter hennes død i 1968 ble disse dessverre kastet og kontakten med familien i Canada opphørte.

Etter at min onkel og Karlas sønn Yngve Strand døde i 2010, fikk jeg en del gamle papirer av hans sønner Erlend og Øyvind. I en gjennomgang av disse i 2016 fant jeg bl.a. et brev som Olaf har skrevet til slektninger i Norge og et brev, som Ragnhild Hofoss, Olafs kone i Canada, har skrevet til Karla i 1966.

Thor Olsens har gitt meg tilgang til brevene som Olaf sendte til hans bestefar Ole Olsen samt maleriet fra Fjellsjøsetra, som er brukt på omslaget av boka

Så blir jeg informert om en avhandling av Eva-Marie Syversen med tittelen «Skogen, hjemmet og veien. Kulturelle erindringssteder i Finnskoglitteraturen 1920–1940», der hun analyserer blant annet Olaf Hofoss' forfatterskap.

Alt dette materialet inspirerte meg til å få tak i bøkene og artiklene som Olaf skrev samt finne ut mer om denne dikteren og livet hans i Norge og Canada. Hvem var egentlig denne dikteren og journalisten Olaf Hofoss?

Etter hvert fikk jeg sporet opp familien i Canada via Internett. I 2016 «googlet» jeg Olafs sønner, Swain, Norman og Raymond, men uten treff. Deretter prøvde jeg Swains sønn Terry, som var 4 år i 1966, og som bestemoren omtaler i brevet hun skrev til min mormor dette året. Dette oppslaget ga en mengde informasjon da det viste seg at Terry i 79/80 var canadisk mester i rallycross på motorsykkkel!

Jeg kontaktet derfor Terry og fikk svar fra hans far Swain. Etter dette hadde Swain og jeg en jevn emailutveksling inntil Swain døde i mai 2019. Denne korrespondansen gir et meget godt innblikk i Olafs liv i Canada og er gjengitt i kapittel 3 i boka.

I en artikkel om Olaf, gjengitt i kapittel 1, skriver Juel Stubberud om Olafs liv i Norge.

Olafs bøker og mitt innsamlede materiale er et forsøk fra min side på å gi et innblikk i denne interessante livsskjebnen. Olaf setter selv tonen i sitt liv i første verset i diktet Fjeldsjøen:

«Hvor jeg elsker dig vandklare skvulpende sjø.

Dine lyngbrune odder og skjær.

Du som la i min barndom det spirende frø

til en sværmerisk aand der aldrig kan dø,

det er derfor jeg har dig saa kjær»

På mange måter har arbeidet med denne boka vært et puslespill og en leting i historien.

Olafs sønn, Swain, ga meg tillatelse til å utgi bøkene på nytt og gir i e-mailutvekslingen en åpenhjertig beskrivelse av sin fars og familiens liv i Canada. Swains sønn Terry har støttet opp om prosjektet og gitt meg tillatelse til å gjengi Swains email-korrespondanse. Han har også bidratt med flotte og illustrerende bilder.

Høyskolelektor Eva-Marie Syversen har bidratt med den delen av sin avhandling som gjelder Olaf Hofoss hvor hun analyserer hans forfatterskap. Hun har også gitt meg meget gode råd når det gjelder manuskriptet og språkføringen.

Tidligere journalist i lokalavisa Inderøyningen, - og min sønns svigerfar, Reidar Sundal, har stått for layout og ombrekking, og vært en meget god rådgiver i utformingen av boka.

Svein Sandnes i Svein Sandnes Bokforlag har helt fra starten av prosjektet gitt meg gode råd når det gjelder gjennomføringen av prosjektet. En stor takk til forlaget som gir muligheter for å kunne gi ut denne type bøker.

Hofoss Historieforening har begrensede midler til å realisere et slikt prosjekt. Jeg vil derfor rette en stor takk til Kongsvinger Kommune og Sparebankstiftelsen Hedmark som har til tilskudd til prosjektet

En stor takk også til min kone Marit for inspirasjon og utholdt tålmodighet. Uten bistand fra dere alle hadde dette prosjektet ikke latt seg gjennomføre.

Olafs år i Norge

Juul Stubberud skriver bl.a. om Olaf:

Olaf Hofoss vokste angivelig opp i stor fattigdom. Noen har kunnet fortelle at han var svært dårlig kledd som barn. Det er blitt sagt mye om Olaf Hofoss. Bl.a. at han var en urolig sjel på skolen, og ble av den grunn plassert i jenterekka fordi han bråket i timene. Det ble angivelig

ingen suksess. Da benyttet han anledningen til å kjæle med jentene, noe han fortsatte med også i voksen alder!

Det er tydelig at han hadde en del spesielle egenskaper som han utnyttet. Han hadde opparbeidet seg en porsjon mot og selvtillit, uvisst hvorhen. Skrev gjorde han tidlig, han spilte trekkspill, han hadde åpenbart sjarm, og han var utrolig sterk.

Han har skrevet et lite dikt som viser at han også forsto at han var litt av en villmann og eventyrer, og lettsindig med alkohol. Kanskje var han ikke direkte drømmer, men sangviniker som Juel Stubberud karakteriserer han (dvs et sorgløst, livlig menneske.). Diktet lyder i alle fall slik:

*Jeg vandrer gjennom livet fornøyet og lett,
slett intet generer min gang.
La verden kalle meg, god eller slett,
jeg jubler det ut i en sang.*

*Jeg er kun en sommerfugl
og pigerne små er blomster på min flagrende flukt.
De vakreste plukker jeg, de andre lar jeg stå,
jeg elsker kun det som er smukt.*

Juel Stubberud påpeker følgende:

Dette er ingen dårlig, hverken innsikt eller erkjennelse. En tid var det nok også slik, men det må tilføyes at det forandret seg vesentlig. Eller sagt på en annen måte. Det var tydeligvis gode ressurser som måtte meisles ut.

Dette blir spesielt interessant når man leser e-mailene fra hans sønn Swain.

Olafs personlighet forandret seg ikke!

Bøkene

De 5 bøkene og hans artikler og dikt skrevet i Canada har ikke vært lett å spore opp. Noen har vært i familiens besittelse og noen er funnet i antikvariater. Flere av artiklene og diktene som han skrev i Canada har jeg funnet i Nasjonalbibliotekets arkiver.

Boka «Torpgubben» ga han ut selv i 1915.

Tre av bøkene ble utgitt i 1922 på O. A. Vindhols Forlag. Disse er: «Finn-Tørkjel indpaa Kjølensvidden», «Tronds-Kari paa Trøsskogen» og «Torpjenten». «Torpjenten», er samme bok som «Torpgubben» kun med endret tittel. «Kvænliøsen» ble utgitt i 1924.

Jeg vil anta at honorarene fra disse bøkene var grunnlaget for finansieringen av emigreringen til Canada

Romanen som utkom i Canada, har den klingende tittelen «Senjorita i midnattsol». Denne har ikke vært mulig å oppdrive, hverken av familien der borte eller meg.

Motivet for å emigrere

Etter at Olaf måtte gi fra seg gården, bosatte familien seg på Kongsvinger, i et hus som lå ved bruenden til den gamle brua, der parkeringsplassen til Kongssenteret ligger i dag. Her drev også hans kone frisørsalong.

Flere forhold førte til at ekteskapet ble oppløst. Når det skjedde vet vi ikke, men det ble et totalbrudd, ifølge Juel Stubberuds opplysninger. Men jeg tror vi kan finne noen spor i et dikt som Olaf skrev i den norsk-canadiske avisen Skandinav Duluth i mai 1928 med tittelen «Til dig». Diktet er gjengitt i boka.

Jeg tror kombinasjonen av nederlagene ved å måtte gå fra gården, et mislykket ekteskap og et forfatterskap som kanskje ikke ga forventet økonomisk utbytte, var mye av årsaken til at han valgte å starte med blanke ark på et annet kontinent.

Ut ifra alt han skrev, både før utvandringen og i Canada; om kjærligheten til Finnskogen, naturen, kulturskildringene og lengselen tilbake til Hofoss, og spesielt Fjellsjøsaetera viser at han ikke forlot Norge med lett hjerte. Skrivningen ble kanskje også måten han fikk lettet sitt hjerte og hjemlengsel på.

Dette kommer veldig godt frem i brevene han skrev til sin kamerat og nabo Ole Olsen.

I et brev datert 28. januar i 1928 skriver Olaf til Ole

«Ja, du må ikke tro jeg har glemt noe fra «Perlen der øst» som Waldemar Carlsen, (redaktør i Glåmdalen) så smukt kaller det. (dvs Fjellsjøen) . Selv om perlen ikke har vært av de kostbare, har den vært rik på skjønne minner og minnene kan til sine tider være rent deilige å lytte til, og da i særdeleshet når man er fjernt fra deres opprinnelighet»

I dette brevet skriver han også om sin virksomhet som journalist, for den skandinaviske presse i Canada, dikt og prologer som skal brukes når norske foreninger samles.

Han forteller at han bor hos en farmer. En Hedmarking som også er ungkar som han selv, lever herrens glade dager og tar seg et glass beer og en dram når de føler for det.

Han forteller også om et tøft arbeidsliv og skriver:

Ja, her i Canada har vi hatt en veldig strøm av nykommere dette år. Storbyene har nå etter høstarbeidet vært helt overfylte av både skandinaver og andre nasjoner som selvfølgelig skal inn og slå i hjel sin surt fortjente hyre for etterpå å arbeide for bare kosten på farmene vinteren igjennom.

Nei, – her skal gud vite at man ikke har bruk for Internasjonalens røde klut. Klandrer noen for eksempel på en 10 til 12 timers arbeidsdag får han snart den beskjed: Step away! – I haven't use for you». Her står enhver sig selv nærmest. Jaget etter dollaren danner den eneste gud og faktor. Snak aldri til en Amerikaner eller Yankey om kunst eller litteratur. Det er som at by

katta sennep. Snakk bare om forretning; der vil du treffe ham hjemme. «Business is Business»!

Han er også meget oppdatert på datidens politikk og skriver:

Ja, nå ser det ut som det gjærer til en ny krig i Europa igjen; og forresten over hele verden. Og dette i fredsåret 1927/28?. – Man skulle tro at menneskene og verden i sine store kultiverte fremskritt, var kommet til et resultat, at man fant det var likefremt rått å myrde hverandre; men du skal ha takk! Etter min mening vil det om ikke lenge komme til å rase en krig verre og frykteligere enn noen gang. Tyskland er der man ikke aner, og lar seg ikke dupere for annen gang.

(Her er han virkelig sannspådd.)

Han avslutter brevet med:

Er i kveld invitert til et Wisthparti med dans, og hvor jeg er oppfordret til å holde et foredrag om Norge. Vet enda ikke hva jeg skal si, men det kommer nok når jeg bare får humøret litt opp. Under alle omstendigheter blir jeg vel ikke verre full enn jeg kan si: LENGE LEVE NORGE!

I et brev datert 31.janur 1929 skriver han:

«Jeg er nå i Regina som referent for den norske convention av bygdelagene og Nordmandsforbundet. Her er for øyeblikket delegater fra alle provinser i Canada av de mest fremstående menn innen den norske bevegelsen, og diskusjonens bølger har gått temmelig høyt i de siste dager.

Nå er heldigvis det hele over, og jeg kan således ta meg pusterom og en halv øl der jeg sitter på Camplain Hotel og banker disse linjer til deg. Som du kanskje vet, har vi startet en ny norsk avis med tittel: «Dominion Skandinav» i Winnipeg, og det er den jeg nå arbeider for som korrespondent og medarbeider.

Du må ha takk for utklippet du sendte meg fra Fjellsjøsaetera. Det gjorde en flyttfugl varm om hjertet. – – Ja, hvordan er det i grunnen der borte nå, og lå du der siste sommer på fiske? Jeg kan sitte her nå, og sanse som i fjernsyn hver ting, selv den minste sten eller tue; ja, – inntil det minste av betydning. Det er som jeg sier i mitt dikt «Hjemlandsvår»:

*Det er atter som jeg lytter til en hjemlig skog i susen
– som til elvestryk i kvelden når de varslet vårlig vær. –
Det er atter som jeg føler i min sjel en feststemt brusen,
hver gang gleden over minnene tar bragd av gyllent skjær – –*

Men la oss for guds skyld ikke bli sentimentale over minnene. Det hører i alle fall ikke hjemme hos en journalist som skal se alt gjennom et smil til alle døgnets tider».

Olafs synspunkter synes i flere sammenhenger både i bøkene og brevene å være ganske radikale. Han tar de svakes parti og slår ned på urett og hamrer løs på autoritetene i samfunnet.

Kanskje det også ligger en viss bitterhet og erkjennelse mellom linjene, over tap og skuffelser i sitt gamle hjemland. Han er heller ikke nådig når det gjelder sjølkritikk:

I et brev av 17. mars 1929 reflekterer han over informasjon han har fått av Ole om den økonomiske situasjonen i Brandvoll og sin egen skjebne:

«Gode ven Ola – –

Det later til at dansen om guldkalven ikke blir av lengere varighet i Brandvoll, end den i fordum var hos gamle Israel; og det er kanskje ikke av veien at Nemesis en gang iblant rydder litt op i krokene. Menneskene faar liksom mere tæften av jordbundenheten efter de slags revolusjoner.

For å ta oss to brave som et gyldent eksempel: har vi jo begge forsaavidt gjennomgaat epidemien; og vi vet at det ofte tar en rak rygg til at reise sig med ettersykdommene paa nakken: – skjønt det skader ikke at enkelte faar prøve, og ikke bare være pappas sønner all sin dag.

Men for å fortelle lidt om mig selv – – Jeg er nu nede på stategrænsen til Montana: og som jeg for øyeblikket sitter paa mitt hotelværelse og ser utover den endeløse prærie av sol og vaar, er det med blandede følelser jeg tenker tilbake paa de fem aar tilbrakt her i landet siden jeg kom.

De har vært lærerike, – for ikke si nødvendige. – Mange forkjerte anskuelser er modnet i betraktelig grad og jeg er i grund skjæbnen takknemlig fordi jeg kan se lyst paa tilværelsen for øyeblikket. Reiselivet er i grund indbringende for det rent psykiske hos mennesket. Man lærer sig at bli menneskekjender, og skarp iakttager paa mange områder. De stadig nye indtryk skjærper tankeevnen til kulminasjon, utenom det tilvante. Man lærer at se og handle ut fra et standpunkt av friske indskytelser: og det er mere end jeg kan rose mig av at ha gjort tidligere».

Han skriver også om de fantastiske mulighetene en immigrant til Canada har innen jordbruk, jakt og fiske, men er meget kritisk til hvordan man blander politikk og religion og ber om at Ole ikke videreformidler hans synspunkter, som han anser for å være for sterke.

På en reportasjetur for Scandinavian Duluth til Wadena, et distrikt midt i Canada skriver han sittende på en strand ved en sjø kalt Fishing Lake:

«Efter adskillelige kast og efterat ha læst «fiskebønna» baade i norsk og engelsk oversættelse, uden at faa saa meget som et eneste nap, kastet jeg fiskestangen til Bloksberg og foretrak i steden en tur langs strandpromenaden hvor bølgene rullet ind som fra et asurblaat middelhav. Bevæpnet med blækk og blyant satte jeg mig yderst paa en badebro og beærte Fishing Lake med følgende regle:

*Sølvhvid du vugger i høstnætters storm
Under himmelplaneternes skin.
Du minder om levende sølv i en form
om ædle juveler i skrin –*

*Stundom du speiler den glinsende nat
– tar skygge av trær og dyr:
da blir du som haugende helt besat
av troldom og eventyr.*

*Og smiler du blidt i solfaldsskjær
Med naturen lyst i «bann»
da er det som tankene mildt mig bær
ind mot en hjemlig strand –*

Og fra den hjemlige strand gaar tankene videre indover sollyse sletter, – ind til min egen barndoms sjø der inde paa fjeldvidderne hvor en solbrændt loghytte (tømmerhytte) staar og vinker i erindringen. – Det er som om jeg atter hører budeielokk og raut af ku. Ja, det er næsten saa jeg kjender duften af vissen Præstekrageblomst og nyslaat voldhøy der jeg sidder. – Og minderne om hjemmet der ude ved Fishing Lake, bliver til de deiligste eventyr”

I 1928 traff Olaf sin nye kone, Ragnhild Kvehaugen, opprinnelig fra Gudbrandsdalen. De fikk tre sønner: Swain, Normann og Raymond. Alle tre utdannet seg innen kreative yrker og spilte flere instrumenter

Swain beskriver godt familiens tøffe år på 30-tallet:

«Jeg kan huske at vi flyttet til mange forskjellige områder i provinsene Saskatchewan og British Columbia mens jeg vokste opp med foreldrene mine. Disse stedene var stort sett områder hvor far kunne finne arbeid. Under depresjonstiden flyttet vi bort fra byen Regina til landlige områder i mindre byer, hvor jordbruk var den beste måten å sette mat på bordet.

Mors teori var at hvis vi eide en ku ville vi aldri gå sultne. Så vi brukte å ha en ku eller kanskje et par geiter og dyrket en stor hage. Mamma oppdrettet høner for å selge egg til det lokale meierimarkedet. Far gikk fra dør til dør og solgte herredresser for Simpson Sears, mens mamma laget kranser og kreppepapirroser for salg»

En annen kommentar fra Swain illustrer at tidene var tøffe:

Pappa kjøpte en gammel fele til meg da jeg var tidlig i tenårene, men dessverre for meg tilbrakte denne fela mesteparten av tiden sin i forskjellige pantelånerbutikker, så jeg lærte aldri å spille den ordentlig.

*Tidene var tøffe, og vi gjorde alt vi kunne for å overleve. Etter at økonomien bedret seg, gikk far tilbake til bygningsbransjen og tilbrakte mye av tiden hjemmefra og jobbet med store byggeprosjekter. I løpet av denne tiden den skrev han stadig artikler for *Norrøna*, en norsk avis med base i Winnipeg, Manitoba.*

*Min far snakket ofte om sin søster Karla og om hans eventyrlystne ungdom på Hofoss . Selv om han hadde sterke intensjoner om å besøke hjemlandet, skjedde det aldri. Pappa elsket whiskyen sin og var ganske musikalsk. Han spilte norske folkesanger på fela og vi hørte ofte «*Livet I Finnskogarna*» brøle mot oss fra hans snuskrydrete munnspill.*

Men Svein skriver også: «*Pappa delte ikke mye informasjon om sin første familie*».

I samme mailen legger han ved to bilder og som han spør om personene har tilknytning til Hofossfamilien og hvem de er.

Jeg kunne da bekrefte: «At det ene bilde er av Gunn Helgeneset, som besøkte dere på 70-taller. Det andre er av din halvsøster Kari!»

I desember 1949 skriver Olaf et interessant brev til Aagot Moen der han forteller om at livet er bra, de har investert i en bygård med utleieleiligheter og barna er under utdanning, alle innen kreative yrker, men han sliter med gikta og planlegger å pensjonere seg.

Han spør også etter gamle kjente. Blant annet spør han om hvordan det står til med fru Skaare, altså bestemor til Martin Skaare:

«Hvordan er det med fru Skaare. Er hun gift igjen? Egentlig kjenner jeg henne ikke så godt som fru Skaare, men som Gunnhild Syverud kjenner jeg henne bedre enn jeg liker å innrømme. Ja, du husker nok hun var hos Olivia på Granli Hotell»

Hans tante, Olivia, drev hotell i det hvite huset nederst i Roverudsgata som nå er renoverert og til salgs.

I et brev til Karla i 1958, jeg kun har en del av, skriver Olaf:

*" Fikk forleden brev fra min datter Kari, og jeg må si jeg er behagelig overrasket. Hun stod forresten på tur til England og datteren Agnes skulle gå med moren til et badested. Jeg sender forresten *Norrøna* til Kari slik at hun kan lese novellen av meg. Ja, du har vel fått introduksjonen? Jeg håper du tar vare*

på avisen slik at andre kan lese den»

I brevet min mormor Karla får fra Olafs kone Ragnhild i 1966 forteller Ragnhild om familien og erfaringene med å flytte til et nytt lan: Hun skriver:

«Det er nok ingen som aner hva det er at komme til et fremmet land, kanskje bare med en kuffert full av klær, ikke et hjem som du kan kalle det, fremment folk hvor man kommer, og språk som man ikke forstår. Det tar tid at bli vant med forholdene og naar man først har lært at forstå sproket saa drister man sig til at snakke det selv om det blir ganske uforstårlig, men slik er det, vi har alle gaat igjennom det samme. Vi angrer ikke – Vi er rike paa erfaringer og minder fra først til nu her i Canada, som jeg ikke ville miste for guld»

Hun forteller at Olaf, som nå er 77 år, sliter med helsa og er blitt glemsk. Han snakker ofte om å ta turer både til Norge og Winnipeg, men som hun skriver: *«Det er nok forbi med reiser»*.

Det er i dette brevet hun nevner barnebarnet Terry. Han som jeg «googlet» 50 år senere.

Den påfølgende e-mailkorrespondansen med Terrys far, Swain, Olafs eldste, sønn ble det som inspirerte meg til å sette i gang med bokprosjektet. På mange måter ble mailene, artiklene og diktene jeg fant i norsk-kanadiske aviser både utdypende, forklarende og nøkkelen til å forstå og få innblikk i Olafs liv, personlighet og forfatterskap.

Likeså ble e-mailkorrespondansen også oppklarende og ga mange svar på de spørsmålene som familien hadde til Olafs tidligere liv i Norge.

For som Swain skriver:

«Jeg antar at fordi pappa hadde en ganske «interessant» liv, var han meget diskre i å dele sitt yngre, personlige liv i Norge med oss. På grunn av en kort korrespondanse mellom pappas datter Kari og min mor har jeg litt kunnskap om det, men aldri nok til å tilfredsstille min nysgjerrighet.

I Karis svarbrev til mamma avslørte hun ikke mye om seg selv annet enn å legge ved et bilde (som jeg fortsatt har). Men hun ga uttrykk sin overraskelse over å høre om oss og hvor interessert hun var av en dag å møte oss personlig og forene seg med sin far. Dessverre mistet vi på en eller annen måte kontakten og hørte aldri fra henne igjen.

Når jeg leser pappas velskrevne brev, kan jeg fullt ut forstå hvordan hans formuleringsevne fikk han inn i skrivekunsten. Mange av eskapadene han skriver om var ukjente for meg. Noen av hans politiske synspunkter overrasket meg. Men det var akkurat slik jeg så for meg pappa.

Men jeg er litt forvirret over hvorfor han unnlot å nevne kona Ragnhild (moren min) som han møtte i 1928 og giftet seg med i 1929. Likevel var alle pappas brev mildt sagt tankevekkende».

I en e-mail av 24. januar 2019 skriver Swain:

Takk for all den nye informasjonen om pappas hjemlige og profesjonelle prestasjoner. Det er så trist at brødrene mine ikke lenger er blant oss for å nyte fruktene av din forskning. De ville

blitt fylt med undring og glede ved å lese e-postene dine. Fars beskjedne begynnelse som ungdom er av stor interesse for meg.

Far så ut til å ha to helt forskjellige personligheter. Normalt pleide han å være vennskapelig og stille, en konstant leser og skribent. Han var kjent for aldri å takke nei til en fest eller en drink. Han kunne konsumere en 26 oz flaske Jack Daniels på en ettermiddag. Det var i disse tider da han kunne bli irrasjonell og fiendtlig. Mamma på den annen side, var det helt motsatte, stabil og med kontroll. Det var hennes harde arbeid og stå på vilje som for det meste som holdt familien vår sammen og fikk mat på bordet.

Etter å ha flyttet til Vancouver var far for det meste borte fra hjemmet og jobbet med store byggeprosjekter. Mor fikk jobb i en sylteagurkfabrikk og klarte til slutt å skrape sammen nok penger til en forskuddsbetaling på en gammel bygård som til slutt betalte seg selv gjennom utleie. Dette var kort tid etter 2. verdenskrig da mulighetene ble flere og livet morsommere.

I løpet av den siste delen av livet var far plaget med leddgikt i begge beina og satt i rullestol. Han ble til slutt innlagt på sykehus og døde i 1968. Etter det solgte mamma hjemmet sitt i Vancouver og kjøpte et lite pensjonisthjem i Powell River»

I løpet av de følgende årene ble bror Norman skiltdesigner, giftet seg med Ritva, fikk en sønn og en datter, kjøpte og flyttet til en husmannsplass i Peace River-området. Han døde i 2016. Bror Raymond ble gravør, men fikk leddgikt i hendene og ble avhengig av andre former for ansettelse. Selv om han aldri giftet seg, hadde han en sønn som nå er 34. Ray arvet det meste av pappas rampete og bekymringsløse gener. Han døde i 2004».

Når det gjelder meg, ble jeg reklamedesigner for et stort selskap, gift med en italiensk dame, fikk 2 sønner, spilte i et band i et par år, skilte meg etter 23 år og ble Sandras partner i 24 år frem til hennes død. Hun døde samme uke som Norman.

Jeg utvekslet mailer med Swan i 4 år, inviterte han til Norge og han hadde planer om å komme, men ble, pga sykdom, dessverre hindret fra å ta turen. Den siste e-mailen fra han er datert 9. april 2019 og lyder som følger:

«Til mine slektninger og verdsatte venner Jeg tenkte jeg skulle informere dere om at jeg har truffet en dump i veien som har fått min rolle i livet til å bli gradvis mindre aktiv med en negativ sjanse for å bli frisk. Det vil si at jeg har blitt besøkt av en aggressiv form for prostatakreft som har invadert bein og lever.,

Jeg går for tiden på smertestillende medisiner og Leuprolide (injeksjoner av kvinnelige hormon) som får meg til å skravle i useriøse ordelag sammen med trangen til å bruke høye hæler og en veske. «TULLER SELVFØLGELIG.» Hvor lenge jeg blir over bakken vil avhenge av min vilje til å kjempe mot denne f----- g døden.

I min høye alder føler jeg meg takknemlig for å ha levd et langt og produktivt liv. En del av det har jeg vært heldig å ha fått dele med folk som deg. Så som 88-åring er jeg helt i fred med erkjennelsen at jeg kanskje ikke er her så mye lenger.

Jeg er ikke en som tror på «hvit fyr i himmelen» -konseptet. Derfor vil jeg at ingen religiøse ritualer skal forkynnes for meg. Jeg trenger heller ikke, eller ønsker, en minnestund som en påminnelse om at jeg ikke lenger er her. Tenk i stedet tenk på meg, i et stille øyeblikk, som noen du har delt et glass bobler med og en sang eller tre»

Swain

Swain Hofoss døde 25.mai 2019.

Det har vært et veldig interessant prosjekt å gå tilbake i Olafs og hans families historie, hans nærmest glemte forfatterskap og hvordan han formidlet kjærligheten til naturen, hjemstedet og den skogfinske kulturen.

Avslutningsvis vil jeg sitere fra Juel Stubberuds artikkel om Olav:Hofoss:

«Egentlig burde det vært skrevet en bok om denne interessante livsskjebnen. Kanskje til og med som roman, for alle ingrediensene er til stede. Fattiggutten med ressurser og fantasi, sjarmøren, forfatteren, musikeren, han som arvet gods og gull, som tapte alt, som brøt over tvers, dro til Vesten, til og med og lykkedes igjen med både hjem, familie og gode kår.

Olav Hofoss kunne aldri fått bedre opplegg til en bygdefortelling enn sitt eget liv.»

Sitat slutt

Takk for oppmerksomheten.